

© AGRARFOTO

PRRSv OP DE VLAAMSE KI-CENTRA

PRRS blijft een belangrijke verliespost in de varkenshouderij. Het virus verspreidt zich onder meer tussen de bedrijven via gecontamineerd sperma. Vorig jaar voerde DGZ een onderzoeksproject uit om de mogelijke impact van die besmettingsroute te bepalen. Daaruit blijkt dat er een reële kans is dat het virus doorgegeven wordt via het sperma. – *Willem Van Praet, DGZ*

Met een bang hart kijkt het Europese continent naar de overweldigende impact van het PED-virus (*Porcine Epidemic Diarrhea*) op de Amerikaanse en Aziatische varkenshouderij. Door die uitbarsting van ziektegeweld zouden we heel even de – soms wat sluimerende – problematiek van PRRS (*Porcine reproductive and respiratory syndrome*) uit het oog durven verliezen. Toch blijft PRRS, ook wel abortus blauw, wereldwijd misschien wel de belangrijkste ziekteverwekker voor de varkenssector.

Met een besmettingsgraad van meer dan 90% van de Vlaamse bedrijven is het virus ook in onze contreien verantwoordelijk voor aanzienlijke financiële verliezen. Eén van de problemen in de strijd tegen PRRS is dat varkensbedrijven die vrij zijn of erin slagen het virus op hun bedrijf te elimineren, vaak na verloop van tijd toch

(opnieuw) besmet raken. Ook de insleep van een nieuwe stam kan problemen veroorzaken. Verspreiding van het PRRS-virus (PRRSv) gebeurt hoofdzakelijk via direct contact met geïnfecteerde dieren of besmet materiaal. Ook de inseminatie van zeugen met gecontamineerd sperma kan het virus binnenbrengen op het bedrijf. Om de potentiële impact van die laatstgenoemde besmettingsroute in kaart te brengen, heeft Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ) – in samenwerking met het CODA en met financiële steun van het Sanitair Fonds – in 2013 een onderzoeksproject uitgevoerd op de Vlaamse centra voor kunstmatige inseminatie (KI).

Nood aan meer gegevens over PRRSv

Vlaanderen telt een dertigtal actieve KI-centra, samen goed voor ongeveer

2100 beren die sperma produceren voor kunstmatige inseminatie. Het merendeel van de ruim 2,5 miljoen geproduceerde dosissen per jaar is bestemd voor de binnenlandse markt.

Sinds de introductie van KI in de intensieve veehouderij zijn verschillende ziekten gerelateerd aan het dekken sterk teruggedrongen. Toch blijft voorzichtigheid geboden. KI-centra bevinden zich immers aan de top van de productiepiramide, waardoor een infectie die doorgegeven kan worden via het sperma zich snel kan verspreiden onder de klanten van de KI-centra.

Om deze reden is er op de Belgische KI-centra reeds een epidemiologische bewaking – zeg maar een verhoogde waakzaamheid – voor enkele belangrijke aandoeningen zoals brucellose, de ziekte van Aujeszky en de klassieke varkenspest.

Elke beer die sperma produceert voor KI wordt eenmaal per jaar tijdens een routineonderzoek bemonsterd voor deze 3 ziekteverwekkers. Ook jonge beren die toekomen in de quarantainestal van het KI-centrum worden steevast gecontroleerd. Voor PRRSv geldt echter geen verplichte screening. DGZ biedt de KI-centra wel de mogelijkheid tot het behalen van het certificaat 'PRRSv-vrij KI-centrum' (zie kader). Het aantal deelnemende KI-centra is echter beperkt waardoor er over de meerderheid van de centra weinig informatie beschikbaar was omtrent hun status voor PRRSv.

Hier wilde dit project een mouw aanpassen door na te gaan in welke mate PRRSv aanwezig is op de Vlaamse KI-centra. Het voorkomen van antistoffen tegen PRRSv, ook wel de seroprevalentie genoemd, werd bepaald door alle bloedstalen genomen in het kader van bovenstaande epidemiologische bewaking in de loop van 2013 eveneens te testen op antistoffen tegen PRRSv. Daarnaast werd er op de bedrijven een korte enquête afgenomen om meer inzicht te verwerven in de bedrijfsvoering omtrent PRRS en diergezondheid in het algemeen.

Antistoffen tegen PRRSv vrijwel alom aanwezig

Vorig jaar waren er 33 gecertificeerde centra voor kunstmatige inseminatie actief in Vlaanderen. Sommige van deze KI-centra hebben meerdere locaties voor hun spermawinning en/of quarantainefaciliteiten zodat in totaal 62 beslagen bemonsterd werden gedurende het project. In totaal werden 3021 bloedstalen onderzocht op antistoffen tegen PRRSv. Ongeveer twee derde van deze stalen was afkomstig van routineonderzoek. De overige bloedstalen werden geïncubated in de quarantainestallen bij nieuw aangekocht fokmateriaal.

Op het niveau van de KI-centra bedroeg de seroprevalentie van PRRSv 97%. Concreet betekent dit dat men op slechts één van de 33 KI-centra geen antistoffen tegen PRRSv kon terugvinden. Wanneer gekeken werd naar de 62 individuele beslagen dan daalde het percentage tot 90%. Met andere woorden, 6 beslagen waren volledig negatief. Dit verschil tussen de KI-centra en de individuele beslagen is te verklaren doordat sommige centra wel reeds één of enkele PRRSv-vrije locaties hebben, maar (nog) niet op iedere locatie zitten enkel vrije beren.

Op dierniveau tekende 63% van alle onderzochte beren positief. In de quarantainestal bedroeg dit percentage 59%, tijdens de routineonderzoeken was de

seroprevalentie 65%. Jonge beren hadden dus een iets grotere kans om negatief te zijn, hoewel toch al ruim de helft van het nieuwe fokmateriaal antistoffen bezat tegen PRRSv door voorafgaand contact met het virus en/of vaccinatie.

Opmerkelijk is dat de meerderheid van de KI-centra geen exacte kennis had over het al dan niet gevaccineerd zijn van de jonge beren tegen PRRS op de bedrijven van herkomst. Bovendien werden de nieuwe dieren op slechts 5 KI-centra gevacci-

Inseminatie van zeugen met gecontamineerd sperma kan het virus binnenbrengen op het bedrijf.

neerd in de quarantainestal. Op de beslagen waar het sperma daadwerkelijk werd afgetapt, waren er slechts 4 KI-centra die vaccineerden. Geïncubatede vaccins genoten de voorkeur boven levend verzwakte vaccins. Indien de beren in zowel de quarantainefaciliteiten als op het hoofdbeslag een vaccin kregen toegediend, werd hiervoor hetzelfde vaccin gebruikt. De quarantaineduur varieerde doorgaans van 4 tot 8 weken. In een enkel geval liep deze op tot 6 maanden. De leegstand nadien was sterk afhankelijk van de nood aan nieuwe beren. Hierdoor

kon een heel grote variatie worden waargenomen tussen de verschillende centra.

Conclusies

Uit bovenstaande resultaten blijkt duidelijk dat er in Vlaanderen zeer weinig centra voor kunstmatige inseminatie volledig, of zelfs maar gedeeltelijk, vrij zijn van PRRSv. Van de 32 positieve KI-centra zijn er slechts 4 of 5 die vaccineren tegen het virus, zodat de overgrote meerderheid allicht positief is door contact met het virus. Indien de positieve resultaten afkomstig zijn van een recente infectie is het niet uitgesloten dat gecontamineerd sperma wordt geproduceerd door één of meerdere beren. Indien dit sperma verhandeld wordt, kan het virus ongewild verder worden verspreid in de zeugenstapel. Daarnaast bezitten jonge fokberren in 6 van de 10 gevallen reeds antistoffen tegen het virus. Meestal is niet geweten of deze antistoffen afkomstig zijn van vaccinatie tegen het virus, door contact met wildvirus of eventueel door een combinatie van beide. In die gevallen weet de veehouder dus niet welk vlees hij in de kuip heeft en wat de eventuele gevolgen kunnen zijn. ■

CERTIFICAAT 'PRRSv-VRIJ KI-CENTRUM' BIEDT MEER ZEKERHEID

Centra voor kunstmatige inseminatie kunnen in België vrij verklaard worden van PRRSv dankzij het certificaat 'PRRSv-vrij KI-centrum'. Dit programma steunt op 3 belangrijke pijlers: infrastructuur, aankoopbeleid en opvolging. De infrastructurele voorwaarden voor het bekomen van dit certificaat zijn voornamelijk gericht op het voorkomen van insleep van het virus op het KI-centrum via vreemde materialen en bezoekers. Het transport van beren speelt eveneens een belangrijke rol. Daarnaast is het noodzakelijk om een streng aankoopbeleid aan te houden. Net als de verdere opvolging van het KI-centrum is het aankoopbeleid gebaseerd op een frequente bloedstaalname ter controle van antistoffen tegen PRRSv om zo de negatieve status van het KI-centrum te garanderen.

Momenteel zijn er reeds enkele KI-centra die voor één of meerdere locaties beschikken over een certificaat 'PRRSv-vrij KI-centrum'. De lijst met deze centra kan je vinden op de website van DGZ (www.dgz.be/programma/certificatie-prrsv-vrij-ki-centrum).

Geïnteresseerde KI-centra kunnen voor meer informatie over dit programma terecht op de website van DGZ (www.dgz.be) of bij de helpdesk via e-mail helpdesk@dgz.be of telefonisch 078 05 05 23.